

ANNAK, AKI LÁTTA, ELAKADT A SZAVA

Annak, aki látta, elakadt a szava. A Church Streeten. A Libertyn. A Cortlandten. A West Streeten. A Fultonon. A Vesey-n. Csönd lett, szörnyű és szépséges, s ez vált hallhatóvá. Egyesek először azt hitték, hogy biztos csak a fény játéka, valami időjárási jelenség, véletlen árny vetült oda. Mások arra gondoltak, hogy ez lehet a tökéletes városi vicc – ácsorogni és fölfelé mutatni, amíg össze nem csődültek az emberek; tekergették a fejüket, bólogattak, helyeseltek, míg végül már mindenki az odafent levő semmit bámulta, mintha egy Lenny Bruce-geg végére várnának. De minél tovább nézték, annál biztosabbak lettek benne. A férfi az épület legszélén állt, alakja kirajzolódott a sötét reggelben. Talán ablakmosó. Vagy építkezési munkás. Vagy ugró.

Ott fent, száztíz emelet magasban, tökéletesen mozdulatlanul, sötét játékszer a felhős égbolt előtt.

Csak bizonyos szögéből látszott, úgyhogy aki nézte, annak utcasarkokon kellett megtorpanni, rést találni az épületek között, vagy kikevergőzni az árnyékok közül, hogy szabad rálátást találjon, amelyet nem akadályoznak szegélypárkányzatok, vízköpők, mellvédek, tetőperemek. Még egyikük sem látta tisztán, mire szolgál a kötél, amely a férfi lábától indulva kötötte össze a két tornyot. Inkább az emberalak látványa tartotta őket ott, miatta nyújtogatták a nyakukat, a balsors ígérete és a szokványos csalódás között hányódva.

Ez volt a nézők dilemmája: nem akartak várni a semmire, hogy valami idióta ott áll a tornyok közti meredélynél, de nem is akartak lemaradni a pillanatról, ha megcsúszik, vagy letartóztatják, vagy ha kinyújtott karral leugrik.

A nézők körül a város ugyanúgy zajongott tovább, mint mindennap. Kocsik dudáltak. Komp fütyült. A metró zakarta. Az M22-es busz a járdaszegélyhez kanyarodott, fékezett, lezöttyent egy kátyúba. Szálló csokoládépapír ütközött egy tűzcsapnak. Taxiajtók csapódtak. Kis szemétdarabok küzdöttek a sikátorok legsötétebb szegleteiben. Tornacipők találták meg a legalkalmasabb talpalatnyi helyet. Bőr aktatáskák sűrűltek nadrágszárakhoz. Pár esernyőhegy koccant a járdához. Forgóajtók löktek beszélgetésfoszlányokat az utcára.

De a báméskodók az összes hangot egyetlen zajba sűrítették volna össze, s még mindig nem hallottak volna valami sokat: még mikor káromkodtak, azt is csendben, hódolattal tették.

Azon kapták magukat, hogy kis csoportokba verődtek a Church és a Dey sarkán a közlekedési lámpák mellett; összegyűltek Sam borbélyüzletének ponyvája alatt; a Charlie's Audio kapujában; feszes kis színházként, férfiak és nők a St. Paul-kápolna kerítése mellett; nyomakodtak, hogy helyet kapjanak a Woolworth Buildingben az ablakoknál. Ügyvédek. Liftesfiúk. Takarítók. Konyhások. Gyémántkereskedők. Halárusok. Szomorú, lepattant farmeres kurvák. Mindenkit megerősített a többiek jelenléte. Gyorsírók. Kereskedők. Kifutófiúk. Szendvicsemberek. Megélhetési kártyások. A gáz- és villamosművek emberei. Telefon-karbantartók. A Wall Street. Egy lakatos a furgonjában a Dey és a Broadway sarkán. A Westen egy lámpaoszlopnak támaszkodva pihenő biciklisfutár. Vörösképu alkesz, aki a kora reggeli célzózivzre hajt.

A Staten Islandről is megpillantották. A West Side húsraktáraiból is. Aztán a Battery Park új felhőkarcolóiból. A Broadway hosszában álló kézikocsiktól, amelyek reggelit árulnak. Lentről a térről. Magukból a tornyokból.

Egyeseket persze hidegen hagyott a felhajtás, nem voltak hajlandók izgatni magukat. Reggel hét negyvenhét volt, és túlzottan pörögtek, semhogy az íróasztalon, a tollon, a telefonon kívül bármi is lekösse őket. Feljöttek a metrómegállókból, ki-

szálltak a limuzinokból vagy a városi buszból, és azon nyomban átvágtak az utcán, nem voltak hajlandók bámézkodni. Új nap, új fájdalom. De ahogy elhaladtak a kis csoportosulások mellett a tolongásban, kezdtek lelassítani. Néhányan meg is álltak, vállat vontak, kényelmesen odafordultak, a sarokra mentek, nekiütköztek más bámézkodóknak, lábujjhegyre emelkedtek, kibámultak a tömeg fölött, aztán egy „Hű”-vel vagy „Basszus”-sal vagy „Jézus, atya úristen”-nel adtak hírt magukról.

Odafönt a férfi rezzenéstelenül állt, rejtélye mégis továbbterjedt. A déli torony kilátóteraszának korlátján túl állt – mintha bármelyik pillanatban nekirugaszkodhatna.

Alatta egy magányos galamb libbent le a Federal Office Building felső szintjéről, mintha megelőlegezné az esést. A bámézkodók egy részének megragadta a tekintetét a mozgás, és követték a szürke csapkodást az álldogáló férfi apró figurája előtt. A madár egyik ereszcsonjától a másikig repesztett, és a bámézkodók ekkor vették észre, hogy az irodák ablakából mások is csatlakoztak hozzájuk, felhúzták a redőnyöket, és néhány ablakot ki is nyitottak. Nem láttak mást, csak pár könyököt és ingujjat, vagy könyökvédőt, de aztán volt, aki a fejét is kidugta, vagy két kézzel igyekezett még feljebb nyomni a tolóablakot. A közeli felhőkarcolók ablakaiba is alakok gyűltek, hogy kinézzenek – ingujjas férfiak és élénk színű blúzt viselő nők, akik elvarázsolt kastélybeli jelenéseként imbolyogtak.

Még magasabban egy időjárás-előrejelző helikopter bedőlt, és fordulót hajtott végre a Hudson fölött – pukedlizve a ténynek, hogy amúgy is hűvös és felhős lesz ez a nyári nap –, és a rotorok a West Side raktárépületei fölött vertek ritmusra. A helikopter, először úgy tűnt, csálén áll, és egy kis oldalsó tolóablak kinyílt, mintha a gépnek levegőre volna szüksége. A nyitott ablakban lencse tűnt fel. Röviden villant egyet. Egy pillanat múlva a helikopter szépen korrigált, és átszelte az előtte megnyíló távolságot.

A West Side-i autópályán néhány zsarú felkapcsolta nyomorult villogóját, gyorsan az autópálya-kijáráthoz száguldottak, és egyre mágnesebbé tették a reggelt.

Feszültség töltötte be a levegőt a bámészkodók körül, és – most, hogy a dolog a szirénázás által immár hivatalossá is vált – csevegni is kezdtek egymással, egyensúlyuk borotvaélen táncolt, nyugalmaik szertefoszlott, egymáshoz fordultak és tanakodni kezdtek, hogy ugrani fog-e, lezuhan-e, végigaraszol-e a peremen, hogy ott dolgozik-e, egyedül van-e, ő-e a családtag, egyenruhát visel-e, van valakinél távcső? Vadidegenek fogták meg egymás könyökét. Szitkozódtak egymás közt, ez egy elfuserált rablás, suttozták, a férfi valamiféle macskaember, betörő, aki túszt ejtett, arab, zsidó, ciprusi, az IRA tagja; hogy ez a mutatvány valójában csak reklám, nagyvállalati lehúzás, *Igyon több Coca-Colát, Egyen több Fritost, Szívjon több Parliamendet, Fújjon több Lysolt, Imádja Jézust jobban*. Vagy hogy a férfi tüntető, és mindjárt kifüggeszt egy transzparenst, lelógatja a torony pereméről, hagyja, hadd lobogjon a szélben, mint valami óriási, égbe teregetett ruha – NIXON AZONNAL MONDJON LE! NE FELEJTSD EL VIETNAMOT, SAM! FÜGGETLENSÉGET INDOKÍNÁNAK!, –, aztán meg valaki azt mondta, sárkányrepülő lehet, vagy ejtőernyős, és a többiek mind nevettek, de megzavarta őket a férfi lábánál lévő kábel, és a mormogás újraindult, káromkodás és sugdolózás csapott össze, amit az erősödő szirénázás is fokozott, ettől még jobban dobogott a szívük, és a helikopter helyet talált magának a tornyok nyugati oldalánál, miközben lent, a Világkereskedelmi Központ előcsarnokában a zsaruk átrohantak a márványtermen, a civilruhások előrántották a jelvényüket az ing alól, és tűzoltókocsik álltak be a térre, kék-piros villódzott az üvegen, és egy platós teherkocsi érkezett cseresznyeszedő kosárral, kövér kereke feltiport a járdára, valaki nevetett, ahogy a kosár oldalvást kihajtogatta magát, a sofőr felnézett, mintha a kosár fel tudna nyúlni oda, abba az egész bánatosan óriási távolba, és a biztonsági őrök az

adóvevőikbe kiabáltak, és az egész augusztusi reggel ki volt te-regetve, és a báméskodók földbe gyökerezett lábbal álltak, és egy darabig nem lehetett sehova menni, a hangok crescendó-ig emelkedtek, mindenféle akcentus, egy bábel, amíg egy apró, vörös hajú férfi a Church Street-i Home Title Guarantee Com-panyben felhúzta az irodaablakot, a párkányra könyökölt, ki-hajolt, és beleharsogta a távolba: Csináld már, seggfej!

Csend lett, mielőtt kitört a nevetés, eltelt egy pillanat, mire a báméskodók megemésztették, tisztelettel fogadták a férfi tisz-teletlenségét, mert titkon sokan ennek érezték – Csináld már, az istenedet! Csináld! –, aztán elszabadult a szóáradat, kérdések és válaszok, úgy tűnt, az ablakpárkánytól egész a járdáig fod-rozódik, végig a Fulton sarkán az úttesten húzódó repedésig, a háztömb mentén végig a Broadwayn, ahol cikcakkban a John-on haladt tovább, körbekerült a Nassau felé, és ment tovább, nevetésdominó, de él volt benne, vágyódás, csodálat, és sok bá-méskodó borzongva jött rá, hogy függetlenül attól, mit mon-danak, valóban tanúi akartak lenni a nagy zuhanásnak, látni akarták, ahogy valaki abból a távolságból röpül lefelé, eltűnik a szemük elől, hadonászik, a földnek csapódik, és elektromossá-got, jelentést ad ennek a szerdának, ahhoz, hogy mindannyian egy nagy családdá váljanak, egy milliszekundum botlásra van szükségük, miközben mások – akik azt akarták, hogy marad-jon, a kötélhez tapadjon, eggyé váljon a tető peremével, de ne tovább – most képesnek érezték magukat arra is, hogy undo-rodjanak a kiabálóktól: azt akarták, hogy a férfi mentse magát, lépjen vissza, az ég helyett a zsaruk karjába.

Most már be voltak pöccenve.

Ráízgultak.

Eldöntötték, hol a határ.

Csináld, seggfej!

Ne tedd!

Sokkal följebb mozgás vette kezdetét. Sötét ruhájában min-den rezzelés számított. Előrehajolt, kétrét görnyedt, mintha a

cipőjét vizsgálná, mint egy ceruzanyom, amelynek a nagyját kiradírozták. Egy ugró testtartása. És aztán látták. A báméskodók csendben álltak. Még azok is, akik előzőleg azt akarták, hogy a férfi ugorjon, érezték, hogy megáll a levegő. Visszahúzódtak és felnyögtek.

Egy test vitorlázott ki a levegő közepébe.

A férfi eltűnt. Megtette. Egyesek keresztet vetettek. Becsukták a szemüket. Várták a puffanást. A pörgő, megakadó, továbbperdülő, szél dobálta testet.

Aztán egy kiáltás a báméskodók közül, női hang: Úristen, te úristen, egy ing az, csak egy ing!

Zuhant, zuhant, zuhant, igen, egy pólóing, csapongva, aztán tekintetük még a levegőben magára hagyta a ruhadarabot, mert fenn a magasban a férfi felegyenesedett az addigi kuporgásból, és a fenti zsaruk és a lenti báméskodók újra elcsendesedtek, érzelmi rohamot korbácsolt fel bennük, mert a hajolásból felálló férfi hosszú, vékony rudat tartott kezében, rázogatta, próbálgatta a súlyát, le-föl lóbálta a levegőben, egy hosszú fekete rúd, olyan hajlékony, hogy a végei himbálóztak, és a férfi tekintete a tulsó toronyra tapadt, amelyet még mindig állványozás borított, mint egy sebzett tárgyat, amely arra vár, hogy odaérjenek hozzá, és most nyert értelmet mindenki számára a lábánál levő drótkötél, és akármi más is lesz még itt, most már nincs esélyük, hogy elinduljanak innen, nem lesz reggeli kávé, se cigi a tárgyalóban, se fesztelen csoszogás a szőnyegen; a várakozás varázslatossá vált, és figyelték, hogyan emeli fel a férfi egyik sötét papucsba bújtatott lábát, mint aki langyos, szürke vízbe készül lépni.

Lent minden báméskodó egyszerre fojtotta vissza lélegzetét. Hirtelen ugyanabban a hangulatban osztoztak. Odafönt a férfi *ige* volt, amelyet láthatólag ismertek, noha korábban még nem hallották.

Ekkor kilépett.